

12 HODIN BUDOUNOSTI: MARATÓN MYŠLENEK, IDEJÍ, TEZÍ

ZMĚNA PARADIGMATU

Po období posledních desetiletí, v nichž ve společnosti dominovaly otázky minulosti a historické paměti, se v poslední době se stále větší naléhavostí vnučuje téma budoucnosti. Rostoucí počet soudobých myslitelů mluví o změně paradigmatu. Kdo jsou hlavní představitelé tohoto trendu, jak se k tomu staví obor, který má budoucnost jako své hlavní téma, kde jsou hlubší historické předpoklady tohoto obratu?

Klíčové pojmy: Futurologie, změna paradigmatu, integrální kultura, teorie všeho.

Moderátor: **Jaroslav Anděl**

CV: **Jaroslav Anděl** - autor četných publikací a výstav moderního a současného umění doma i v zahraničí. Pracoval jako ředitel muzea, kurátor, konzultant a pedagog. Je autorem konceptu *12 hodin budoucnosti: maratón myšlenek, idejí, tezí* a kurátorem výstavy *Budoucnost budoucnosti*. V současné době zastává funkci uměleckého ředitele Centra současného umění DOX a je členem týmu XXX. výstavy Rady Evropy *Critique and Crisis: Art in Europe since 1945*, která bude putovat po evropských muzeích od 2010 do 2014. Žije v Praze a New Yorku.

Miloš Havelka

Otázka: *Sekularizace spjatá s modernizací vyvolává v globálním měřítku protikladné reakce, jimiž se různé kultury a civilizační okruhy současně přibližují i oddalují. Jaké jsou předpoklady jejich sblížování?*

Teze: Teoreticko metodologickým východiskem tohoto příspěvku není ani teologie, ani religionistika, ale sociologie náboženství, to znamená tázání, jak působí náboženství na společnost a jak společnost na náboženství. Rozhodujícím perspektivou přístupu zde proto není ani pojem „Boha“, ani „posvátna“, ale sociální jednání, které chápeme jako jednání nějak související s vírou, zejména náboženskou, ale také třeba politickou (nejen ve smyslu *funkcionálních přebytků* ale přímo jako „nahrazování“tarých forem náboženskosti).

Vedle konceptů „sekularizace“ a „modernizace“ se proto budeme věnovat také problémům „modernizace“ náboženství, jeho „demytologizace“ (či „odkouzlení“) a také „odcírkevnění“ evropského veřejného prostoru, což ovšem neznamená jeho „odnáboženštění“.

Naše současnost je přitom viděna jako problematičtá v tom smyslu, že procesy sociálních, kulturních, politických, ekonomických a také technologických změn probíhají rychleji, než jaká je schopnost moderních společností tyto změny „institucionalizovat“, to znamená vytvářet pravidla jednání, stabilizovat vzorce chování a hierarchizovat hodnoty, které těmto změnám odpovídají. Jak ukazuje např. A. Giddens, „vykořeňování“ (*disembedding*) stávajících tradic, hodnotových

hierarchií a dosavadních způsobů chování probíhá rychleji, než jaké jsou možnosti jejich nového „zakořeňování“ (*reembedding*).

Působení nechtěných vedlejších následků původně racionálně kalkulovaných změn, a prosazování různých, předtím nečekaných rizik vede ke vzniku situace zvláštní forem nejistoty, které kladou mimořádné nároky jak na hodnověrnost orientací, tzn. na formy reflexe, zejména na vědění a racionální analýzu (U. Beck, Th. Lash a d.) skutečnosti, tak na disciplinaci jednání a rozhodování. Pro člověka se mění představa budoucnosti a jeho vlastního postavení v ní.

Při řešení nových forem sociálních napětí a kulturních konfliktů se už nemůžeme tolik opírat o tradice a o historickou zkušenost. Na místo „dějin“ jako by vstoupila „antropologie“ (F. Fukuyama).

Jak se zdá, v této situaci paradoxně začíná růst také role nejrůznějších podob náboženství a úlohy náboženskosti, jako jsou tvorba smyslu, potřeba orientace, vytváření individuální, skupinové, sociální nebo i civilizační identity atp.

Představa postupující sekularizace, jak se prosazovala v souvislosti s modernizací, industrializací, urbanizací a racionalizací života v 19. a 20. století začíná být nahrazována představou pluralizace forem a podob náboženství. Sekularizační teze začíná být spornou nejen s ohledem na třetí svět, na islámské země, ale dokonce i na USA. Úvahy o možných konfliktech, které se z podobnými zjištěními spojují (Huntington), by neměly zastřít nově se vytvářející sociálně integrační i orientační funkce tradiční i nových politických náboženství.

CV: Prof. Miloš Havelka, CSc, (1944), po studiích bohemistiky, filosofie a historie pracoval jako kulturní referent v brněnských denících, spolu s Jiřím Vanýskem natočil v roce 1968 dokumentární film o studentském hnutí *Předpověď polojasno*. Od roku 1970 byl zaměstnán v různých pozicích na *Ústavu pro filosofii a sociologii ČSAV*. V roce 1990 byl zvolen do Předsednictva Dolní komory pracovníků ČSAV a podílel se na prvních reformách akademie věd. V letech 1994 – 2000 byl šéfredaktorem *Sociologického časopisu* a *Czech Sociological Review*. V současnosti působí jako vysokoškolský pedagog na Fakultě humanitních věd UK v Praze.

Spolupracoval na řadě zahraničních výzkumných projektů (IVVM Vídeň, MU Mnichov, FU Berlin), byl hostujícím profesorem na TU Chemnitz. V letech 2001- 2005 byl vedoucím pražské odbočky mezinuniverzitního *Centra pro výzkum identity a etnicity* a českým mluvčím Graduačního kolegia FHS UK a Sárské university *Komunikační světy v novověku*. V současné době je českým vedoucím bilaterálního výzkumného projektu UK Praha a MU Mnichov *Náboženské kultury v Evropě v 19. a 20. století*.

Zabývá se českými duchovními dějinami, dějinami sociologie a společenskovední metodologie, historickou sociologií a sociologií náboženství.

Doma i v zahraničí vyšla k těmto tématům řada jeho statí a studií, vedle toho vydal dva svazky textů *Spor o smysl českých dějin 1* (1995) a *2* (2006), monografickou studii *Smysl a dějiny* (2002). V tisku je jeho kniha *Ideje-dějiny-společnost. Studie k historické sociologii vědění*.

Miroslav Petříček

Otázka: *Zanechává budoucnost stopy? Historik Carlo Ginsburg tvrdí, že ve společenských vědách se objevilo nové paradigma: stopování a hledání stop. A lze tedy klást i otázku, zda je možné ze stop odečítat pouze minulost. Neboť není vyloučeno, že nějak vnímáme i stopy toho, co je teprve na příchodu, ale že jsme si tento způsob stopování ještě zcela neosvojili.*

CV: Miroslav Petříček (nar. 1951), od roku 1971 do 1977 studoval soukromě u Jana Patočky. V roce 1990 obdržel titul Mgr. Na FFUK, doktorát 1998. 1992-1995 vyučoval na Středoevropské universitě v Praze, 1992 stipendium ve Vídni (Institut für die Wissenschaften vom Menschen). Na FFUK od roku 1991 (Ústav pro filosofii a religionistiku). Působí rovněž jako překladatel. Externí přednášky na AVU. Specializace na současnou francouzskou filosofii o vztahy mezi filosofií a uměním.

Cena: Výroční cena Akademie věd 1990 (spolu s I. Chvatíkem, P. Koubou, J. Vitem a R. Paloušem) za přípravu samizdatové edice děl J. Patočky

Jan Keller

Otázka: *Od sedmdesátých let 20. století lze v západním světě pozorovat rostoucí pokles důvěry v budoucnost, trend, který s největší pravděpodobností bude nadále posilovat v důsledku finanční a ekonomické krize. Jaké jsou jeho dlouhodobé příčiny a důsledky?*

Teze: V rozvinutých společnostech stále citelněji chybí obyčejná důvěra. Je tomu tak ze dvou důvodů: jeden má kořeny v oblasti ekonomické, druhý v oblasti sociologické. V rovině ekonomiky jde o to, že velké pyramidální firemní organizace přecházejí do podoby pružných a vysoce měnlivých sítí. V rovině sociologické oslabení důvěry plyne z oslabení sociálních jistot střední třídy, která byla v moderní společnosti nositelem důvěry.

CV: Prof. PhDr. Jan Keller, CSc. (nar. 23. 1. 1955) vystudoval v letech 1974 až 1979 obory historie a sociologie na Filozofické fakultě UJEP v Brně.

V roce 1980 obhájil doktorskou práci na téma geneze koncepce dějin Maxe Webera. Krátce působil pak jako interní aspirant ČSAV, jako závozník ČSAD a jako učitel na střední škole v Havířově. Od roku 1983 pracoval jako odborný asistent na katedře sociologie filozofické fakulty v Brně.

Jako stipendista francouzské vlády absolvoval šestměsíční studijní pobyty na univerzitách v Bordeaux (1985), v Aix-en Provence (1988) a v Paříži na Sorbonně (1992). V roce 1992 obhájil habilitační práci o byrokratizaci státní správy ve Francii. V roce 1999 byl jmenován profesorem pro obor sociologie na Masarykově univerzitě v Brně. Od roku 2000 působí jako profesor sociologie na Ostravské Univerzitě.

Přednáší obecnou sociologii, dějiny sociologie, sociologii organizace a byrokracie, dále problematiku sociálního státu a společenské souvislosti ekologických problémů. Vede doktorské práce studentů na univerzitách v Ostravě, Brně a Praze. Přednáší pravidelně na univerzitě v Lille a nepravidelně na univerzitách v Poitiers, Trentu a Barceloně.

Je autorem více než dvaceti odborných a popularizačních knih. Zabývá se v nich problematikou racionality moderní společnosti (Nedomyšlená společnost, 1992, Dvanáct omylů sociologie, 1995, Abeceda prosperity, 1997, Politika s ručením omezeným, 2001, Teorie modernizace, 2007, anglická verze Modernisation and Transformation of the Social, Eichstätt 2007), dále problematikou byrokracie a byrokratizace (Sociologie organizace a byrokracie, 1996, 2. rozšířené vydání 2007), společenskými aspekty ekologických problémů (Až na dno blahobytu, 1993, 3. vydání 2005, Šok z ekologie, 1996, Sociologie a ekologie 1997, Naše cesta do prvohor, 1998), problematikou středních vrstev (Vzestup a pád středních vrstev, 2000), sociálního státu (Soumrak sociálního státu, 2005) a otázkami vzdělanosti (Společnost vzdělání? Chrám, výtah a pojišťovna, 2008, se spoluautorstvím Lubora Tvrdého). Je autorem učebnic Úvod do sociologie

(1992, 5. vydání 2004), Dějiny klasické sociologie (2004), Úvod do filozofie, sociologie a psychologie, 2008, se spoluautorstvím psychologa Petra Novotného.

V letech 1995 až 1997 byl nositelem grantu GAČR, jenž byl zaměřen na vydávání základních přehledových prací ze sociologie ve zvláštní edici Sociologického nakladatelství v Praze. V roce 2000 byl nositelem grantu GAČR, jehož výstupem byla publikace Vzestup a pád středních vrstev. V letech 2002 až 2004 byl nositelem grantu GAČR, jehož výstupem byla v roce 2004 publikace Dějiny sociologie. V letech 2005 a 2006 nositelem grantu GAČR, jehož výstupem byla monografie Teorie modernizace. V letech 2005 až 2007 spoluřešitelem grantu GAČR týkajícího se problematiky vzdělanosti ve vazbě na trh práce. V současné době je spoluřešitelem tříletého grantu GAČR s názvem Průmyslové město v postprůmyslové době.

Jiří Zemánek

Otázka: *Koncept integrální kultury je nejpropracovanějším modelem nového paradigmatu. Kdo jsou jeho hlavní aktéři a jaké jsou jejich globální aktivity, jejich východiska a směřování?*

Teze: Sociologické výzkumy posledních dvaceti let v USA, Evropě i Asii (Itálie, Francie, Maďarsko, Německo, Japonsko, Srí Lanka, Kanada ad.) ukázaly, že v globálním měřítku dnes ve společnosti dochází k proměně vědomí, hodnot a kultury. Práce sociálních vědců jako například Ronalda Ingelharta, Duane Elgina, Paula H. Ray, Paula Hawkena, Jean Pierre Wormse, Enrico Coeliho ad. dosvědčují, že se rodí nová kultura se specifickým souborem hodnot, pohledem na svět (světovým názorem) a životním stylem. Paul H. Ray ji nazval integrální kulturou a její příslušníky kulturními kreatívci nebo transmodernisty. Tato kultura představuje třetí hlavní skupinu společnosti vedle modernistů a tradicionalistů, jejíž procentuální zastoupení dosahuje dnes podle výzkumů více než 30% populace.

Integrální kultura se objevila v reakci na složité výzvy současného globálně propojeného světa. Charakterizuje ji smysl pro ekologickou a sociální odpovědnost, zájem o osobní spirituální rozvoj a starost o planetu. Dynamika dosavadního civilizačního příběhu je poznamenána hlubokou dichotomií mezi modernistickým, prométheovským mýtem nekonečného materiálního pokroku a tradičním mýtem „pádu“, který ho vytrvale doprovází jako jeho stín. Nefunkčnost a destruktivnost tohoto příběhu se nám dnes ukazuje stále zjevněji.

Integrální kultura naproti tomu otevírá cestu k mnohostrannému dialogu, který se snaží nefunkční dichotomie (moderní versus tradiční, člověk versus příroda, věda versus spiritualita ad.) transcendovat a tvořivě reagovat na komplexitu a mnohoznačnost světa, s níž jsme dnes konfrontováni. Přichází s nabídkou myšlenek, hodnot, vizí, dovedností, nástrojů i konkrétních aktivit, jak současné bezprecedentní ekologické, ekonomické, sociální, kulturní i technologické problémy řešit a otevírá možnost nového životaschopného příběhu pro udržitelnou planetární budoucnost.

CV: **Jiří Zemánek** - historik umění, kurátor a publicista. Zajímal ho přesahy umělecké tvorby do oblasti ekologie a spirituality, otázky proměny paradigmatu a vzniku nové integrální kultury. Této problematice věnoval například výstavy: Divočina – příroda, duše, jazyk (Galerie Klatovy-Klenová, 2002) a Od země, přes kopec do nebe ... (Severočeská galerie Litoměřice, 2005). Zabývá se překlady textů a editováním publikací z oblasti hlubinné ekologie, geomancie, integrální kultury a nové kosmologie. Spolupracuje s kulturní revue Prostor. Společně s přáteli založil letos občanské sdružení PILGRIM, které se věnuje zakládání poutnických cest (Stezka

Josefa Váchala NP Šumava Bavorský les, Poutnická cesta Karla Hynka Máchy) a celkové proměně životního stylu směrem k udržitelnosti. Je členem české sekce společnosti Eurosolar.

VÝZVY SPOLEČNOSTI V PŘECHODU

Postkomunistické společnosti procházely v posledních dvou desetiletích složitou transformací, k jejíž komplexnosti přispívají globalizační procesy. Jak se česká společnost vyrovnává s otázkami, jako jsou měnící se demografie, nové sociální nerovnosti, imigrace, regionální rozvoj a „urban sprawl“, proměny rodiny, gender, generační konflikt?

Klíčové pojmy: demografie, nové sociální nerovnosti, imigrace, regionální rozvoj a „urban sprawl“, proměny rodiny, gender, generační konflikt.

Moderátor: **Ondřej Císař**

CV: Ondřej Císař (* 1974 v Kroměříži) je politolog a šéfredaktor Sociologického časopisu. Vystudoval Technickou univerzitu v Ostravě, Středoevropskou univerzitu v Budapešti a Masarykovu univerzitu v Brně, kde v roce 2003 dokončil postgraduální studium. V akademickém roce 2006/2007 působil pod vedením Charlese Tillyho jako Fulbright Fellow na Columbia University v New Yorku. V současné době pracuje jako docent na Katedře politologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity a jako vedoucí výzkumného týmu Organizované zájmy a sociální hnutí v Institutu pro srovnávací politologický výzkum tamtéž. Pracuje také v Sociologickém ústavu Akademie věd České republiky. Odborně se zajímá o občanskou společnost, sociální hnutí a zájmové skupiny, politickou teorii a metodologii. Je autorem či spoluautorem čtyřech knih a řady českých i zahraničních statí.

Michal Vašečka

Otázka: Populace v ČR a v ostatních zemích EU stárne a zmenšuje se, současně však není připravena na výraznější změny v imigrační politice, které by mohly přispět k částečnému řešení tohoto problému. Koncept sociální koheze je zde klíčový. Jaké jsou možná řešení v krátkodobém a střednědobém výhledu?

Teze: Ne-inkluzivita ve vztahu k jiným jako strukturální problém České republiky.

Vytrácející se sociální solidarita ohrožuje soudržnost evropských společností a téma sociální koheze a její zvyšování se tak stává zásadní výzvou pro země EU do budoucna. Sociální koheze je v podmínkách České republiky i více než 20 let po změnách roku 1989 vnímána jako téma nadstavbové a to z mnoha důvodů - prohlubuje se krize solidarity ve společnosti, roste diskrepance mezi kulturní a materiální dimenzí sociálního statusu velké části střední vrstvy, zvyšuje se komodifikace pracovní síly, anomie společnosti se nezmenšuje a nadále se zvětšují regionální rozdíly. Zároveň však ČR čelí systematickému stárnutí své populace a jejímu zmenšování. Jak ukazují populační projekční studie, stávající situaci nebude v dlouhodobé perspektivě možné zvrátit ani masivním příchodem migrantů do České republiky. Velká část české populace je však i přesto nastavena negativně ve vztahu k migrantům a je skeptická k potenciálnímu zvyšování jejich počtu. Příčina nevychází z netolerance české populace, ale je strukturálním výsledkem toho, jak se formuje jádro (core) a periferie (out) společnosti. Integrace migrantů může být úspěšná, když má tato skupina šanci stát se součástí jádra společnosti ve všech aspektech života – sociálním, společenském, politickém, ekonomickém,

kulturním i symbolickém. Migranti však v České republice mají a bez změn sebepercepce majority i budou mít problém stát se součástí jádra - zásadním se zde jeví redefinice jádrové solidarity založené na etnicitě na jádrovou solidaritu založenou na moderním občanství.

CV: Michal Vašečka (1972) působí na katedře sociologie FSS MU od roku 2002, od roku 2005 také v Institutu pro výzkum reprodukce a integrace společnosti. Dr. Vašečka vystudoval sociologii na Filozofické Fakultě Masarykovy University (1995), vzdělání si doplňoval na New School University v New Yorku (1996-1997), University of London (1998) a posléze intenzivní výzkumnou a mediální praxi v slovenském think-tanku Institut pro veřejné otázky (1998-2005). Dlouhodobě přednášel na různých institucích – Academia Istropolitana (1995-2000), FSEV UK Bratislava (2005-2010), Georgetown University (2008-2009). Od roku 2006 je ředitelem Centra pro výzkum etnicity a kultury v Bratislavě. Dr. Vašečka je ženatý - manželka Barbora působí jako psychiatrička ve Fakultní nemocnici v Bratislavě, a má dvě děti - Michaelu (2001) a Olivera (2004). Zajímá se zejména o otázky etnicity a deetnizace veřejné sféry, sociální inkluze a migrace.

Marek Skovajsa

Otázka: *Jednou z nejčastěji zmiňovaných deficitů české politiky je nízká politická kultura. Jaká je úroveň lokální politické kultury ve srovnání s okolními zeměmi, nakolik je tento rys podmíněn historicky, jaké jsou předpoklady kultivace politického prostředí?*

Teze: Česká republika udělala po roce 1989 obrovské pokroky na cestě k demokracii a prosperitě. Přesto však zůstává výrazně pozadu za nejvyspělejšími zeměmi světa nejen ekonomicky, ale také v kvalitě demokracie a celkového fungování svých soukromých i veřejných institucí. Všeobecně známá je vysoká míra korupce ve veřejné správě a trvalé selhávání klíčových institucí moderního státu, jako jsou ministerské úřady, policie nebo univerzity. Pro Česko na jeho poměrně vysokém stupni sociální vyspělosti platí stále více, že veškerý další rozvoj, včetně dalšího ekonomického bohatnutí, závisí především na zlepšování institucí a kulturní proměně české společnosti. V čem spočívají největší deficity českých politických institucí a politické kultury? Jaké jsou jejich příčiny? Toto jsou otázky, které se příspěvek pokusí zodpovědět.

CV: Marek Skovajsa vyučuje politickou a sociální teorii na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy. Řadu let působí také na Sociologickém ústavu Akademie věd jako šéfredaktor *Sociologického časopisu*, v současnosti řídí anglickou verzi tohoto časopisu *Czech Sociological Review*. Je autorem příspěvků na téma občanské společnosti, demokracie, politické kultury a sociální teorie. Vydal monografii *Politická kultura* (Karolinum 2006) a je spoluautorem publikace *Občanský sektor. Organizovaná občanská společnost v České republice* (Portál 2010).

Karel Maier

Otázka: *Jaké jsou scénáře Evropy v územním plánování a udržitelném rozvoji a jaké místo v nich zaujímá ČR?*

Teze: Evropa už dávno ztratila své postavení centra světového politického a ekonomického dění, zatím se ale drží na světové špičce v kvalitě života. Evropská unie je založena na principech solidarity, sociální, hospodářské a územní soudržnosti. Usiluje o rovný přístup všech svých občanů k veřejným službám, jako je vzdělání, zdravotní a sociální péče. Vedle toho se EU v lisabonské a göteborgské strategii rozhodla usilovat o světové prvenství v ekonomice 21. století. Konkurenceschopnost Evropy má být založena na znalostní ekonomice, kvalitě prostředí a udržitelném rozvoji.

Solidarita a soudržnost na jedné straně a globální ekonomické soutěžení na straně druhé vytvářejí v rozvojové politice EU napětí. Pomáhání slabším částem unie může oslabit potenciál celku navenek, ale ponechání nebo dokonce nárůst ekonomických rozdílů mezi členskými zeměmi a regiony v nich by popíralo samotný princip EU.

Česko je ze všech „nových“ zemí EU geograficky nejbližší k onomu prosperujícímu jádru Evropy a zachování solidární politiky EU by pro nás proto bylo mimořádně výhodné. Zatím se ale – obdobně jako ostatní postkomunistické země – chováme, jako bychom měli být navěky tím, komu se pomáhat musí. Vůbec neuvažujeme o tom, čím můžeme Evropě přispět, abychom se spolu stali silným světovým hráčem. Udržitelný rozvoj mnozí u nás považují za prázdný pojem či luxus, který si budeme moci dovolit, až zbohatneme tím, že postavíme všechny dálnice a montážní závody. A sociální soudržnost? Pokud to znamená, že nám EU pošle nějaké peníze, pak ano.

CV: Prof. ing. arch. Karel Maier, CSc. - Absolvent FS ČVUT v Praze obor Architektura. Od roku 1989 na FA ČVUT, profesorem v oboru urbanismus a územní plánování

Projekty a výzkumné práce:

2008 Management plán pro Pražskou památkovou rezervaci – spolupráce pro Útvar rozvoje hl. m. Prahy

2007-2010 Územní studie Šumava – člen týmu FA ČVUT, pro Jihočeský kraj

2005-2007 REPUS (Regional Economic Polycentric Urban System) – úkol 6. rámcového programu EK – INTERREG IIIB – CADSES – vedoucí týmu ČR, spolupráce UK, MU Brno

2005 ESPON (European Spatial Planning Observation Network) 4.1 – 2006 – úkol INTERREG Evropského rozvojového fondu (ERDF) – Dostupnost dat pro prostorové plánování v České republice – vedoucí týmu ČR, spolupráce Mgr. Čtyroký, ing. arch. J. Vorel

2004 – 2005 INTELCITIES – Intelligent Management of Cities – úkol 6. rámcového programu EK – WP 4 Land-use information management – vedoucí partnerského týmu za Prahu spolu s Mgr. Čtyrokým

2002 – 2004 SUREURO NAS – Sustainable Refurbishment Europe – úkol 5. rámcového programu EK - vedoucí pracovní skupiny pro management, strategické plánování a participaci
Publikace:

2010 The pursuit of balanced territorial development: The realities and complexities of the cohesion agenda. In Neil Adams, Giancarlo Cotella, Richard Nunes (ed.) Territorial Development, Cohesion and Spatial Planning. Routledge London

2010 Na periferii? In: Respekt. 2010, 24/5/2010

2009 Polycentric development in the spatial development policy In: Urban Research and Practice. 2009, vol. 2, no. 3, p. 319-331.

2008 Vylidněná města. In: Respekt. 2008, č. 1, s. 28-30. ISSN 0862-6545

2008 Current Issues and Development Strategies of Prague. In: Folio 08 Documents of NUS Architecture. May 2008. National University of Singapore, s. 44-52, ISSN 0219-7917

2006 How can polycentricity of territorial development improve functional integration? Spoluautoři J. Mourato a J. Ryser. In: UNECE Conference on Urban and Regional Research. United Nations – Council of Europe, ECE/HBP/SEM.53.3

2005 Hospodaření a rozvoj českých měst. Academia Praha

2004 L'UE e l'Europa centro orientale: adesione, allargamento (integrazione). In: Territori d'Europa. L'ampliamento dell'UE, prospettive e limiti per le politiche della città, del territorio e dello sviluppo locale. Alinea Firenze 2004. ISBN 88-8125-682-7

Hana Maříková

Otázka: *Jaké mohou být důsledky života ve společnosti, kde je málo dětí a hodně seniorů?*

Otázka, jak to bude dále s důchody, zastírá otázku, kdo bude pečovat o nemohoucí seniory, až to budou potřebovat, bude-li klesat mezigenerační solidarita v rodině i v celé společnosti?

Nepředstavuje však právě péče o seniory „časovanou bombu“?

Teze: Dlouhodobý pokles natality spojený s trendem stárnutí společnosti může vést ke zvyšování napětí mezi generacemi ve společnosti (viz například předvolební klip „Přemluv bábu“). Vysvětlit fenomén poklesu mezigenerační solidarity je možné z různých perspektiv. Podle Thomasova teorému definice situace, napětí mezi generacemi se může zvyšovat, cítí-li se některá z generací být ohrožená. Na druhé straně pokles mezigenerační solidarity může být dáván do souvislosti s hospodářskou krizí, kdy v době „nedostatku“ materiálních zdrojů silí boj o ně. V neposlední řadě zeslabování mezigenerační solidarity může být vysvětleno jako „přirozený“ důsledek vývoje moderní společnosti, resp. propojených procesů individualizace a atomizace společnosti, kdy stále více lidí nemá děti a stále více lidí žije samo, ať jsou v produktivním anebo poproduktivním věku.

CV: **Hana Maříková** je vědeckou pracovnící Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. Zároveň přednáší sociologii rodiny a teorii genderu na Fakultě sociálních věd UK a biografickou sociologii na Fakultě humanitních studií UK. V první polovině 90. let spolupracovala autorsky, redakčně a organizačně na přípravě Velkého sociologického slovníku (1996) a spolupodílela se na vydávání měsíčníku Sociologické actuality (1989 - 1995). Od roku 1995 do současnosti pracuje v oddělení Gender & sociologie. Je spoluautorkou a spolueditorkou několika knižních publikací.

Marcela Linková

Otázka: *Genderová studia se v České republice s opožděním rozvíjejí, tomu odpovídá i dosud omezené zastoupení žen v politice a podnikání. **Jak se bude vyvíjet role a zastoupení žen v politice a v komerční sféře, pokud se budou prohlubovat nastartované procesy privatizace veřejné sféry?***

Teze: Dystopie: Nastartovaný proces privatizace veřejné sféry se bude prohlubovat. Zásadní politická rozhodnutí o veřejných politikách se nebudou odehrávat ve veřejně kontrolovatelných zvolených grémiích, ale v nejrůznějších poradních orgánech a expertních skupinách. Role legislativy i soudnictví ve státu bude nadále upadat, s tím poroste zastoupení žen v nich. Faktická moc žen prosazovat zájmy a ovlivňovat politiku tak bude mizivá. Na globálním poli podnikatelské soutěže bude nadále růst tlak na konkurenceschopnost, výkonnost, efektivitu a

ostré lokty v individuálním kariérním růstu. Osoby s pečovatelskými povinnostmi a radostmi z komerční sféry zmizí. Čím dál větší procento žen a mužů učiní rozhodnutí nemít žádné děti, aby se globální soutěže o nejistá pracovní místa mohli účastnit. Nepůjde již o individuální femininitu či maskulinitu žen a mužů, ale o hegemonický maskulinní étos globálních kapitalistických korporací, kde péče (o cokoliv) nemá místo.

CV: **Marcela Linková** je vědeckou pracovnicí Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i., a doktorandkou oboru sociologie na Fakultě sociálních věd UK. Od roku 2001 koordinuje Národní kontaktní centrum – ženy a věda. Výzkumně se zaměřuje na proměny akademické práce a analýzy vědních politik z genderové perspektivy, zejména kariérní dráhy a gender institucí. V poslední době se její výzkum orientuje na otázku veřejné vykazatelnosti v oblasti vědy. Je členkou Helsinské skupiny pro ženy ve vědě Evropské komise.

DEMOKRACIE UNAVENÁ NEBO OHROŽENÁ?

Demokracie je systém založený na protikladných myšlenkách volnosti, rovnosti a bratrství a závisí tudíž na jejich křehké rovnováze, jež musí být neustále obnovována v politickém procesu. Finanční a ekonomická krize a další výzvy jsou testem demokratického systému, který klade na společnost s omezenou demokratickou tradicí mimořádnou zátěž. Největší chybu, jakou může taková společnost udělat, je brát vymoženosti demokracie za samozřejmé.

Klíčové pojmy: demokracie, sociální stát, korupce, politická kultura, veřejný prostor.

Moderátor: **Erik Tabery**

CV: S týdeníkem Respekt začal spolupracovat na podzim roku 1997 a o dvě léta později se stal členem redakce. Věnuje se především komentářům o domácí politice, ale protože ho zajímá i svět státníků, sleduje také dění v zahraničí, zejména v USA a Velké Británii. V roce 2003 získal za své komentáře cenu Novinářská křepelka pro autory do 33 let. V roce 2005 se stal zástupcem šéfredaktora a následujícího roku (květen) vyšla jeho kniha o české politice 1990-2006 *Vládneme, neruší, nejnověji Hledá se prezident (2008) pojednávající o okolnostech prezidentských voleb*. 7. ledna 2009 byl představenstvem společnosti Respekt Publishing jmenován novým šéfredaktorem týdeníku Respekt. Ten samý rok získal prestižní cenu Ferdinanda Peroutky a posléze i Cenu Toma Stopparda.

Jacques Rupnik

Otázka: *Zdá se, že současný demokratický systém, založený na krátkodobém volebním cyklu, selhává tváří v tvář zásadním výzvám současnosti (klimatická změna, ekologická devastace, zadluženost ad.). Finanční a hospodářská krize posiluje populismus, který je tradičním nebezpečím demokracie. Existují nějaké zdroje pro regeneraci „unavené demokracie“? Je revize současného demokratického modelu možná a jaké jsou její podoby, pokud existují?*

CV: Jacques Rupnik se narodil roku 1950 v Praze kde žil do svých patnacti let. Vystudoval historii a politologii na parizské Sorbone a na Harvardově universitě v USA. V roce 1978 obhájil doktorskou práci o dějinách KSC (jeho "kniha smichu a zapomnění"), která vyšla česky v nakl. Academia v roce 2002. V letech 1977- 1982 pracoval pro BBC World Service v Londýně. Jeho první komentář se týkal Charty 77, disentu a spolupráci s českým exilem venoval značnou část své publicistické činnosti. V 80 letech se stal uznávaným odborníkem na střední a východní Evropu. Jeho kniha *The Other Europe (Jiná Evropa)* a stejnojmenný 6 dílný dokument britské televize vyšly těsně před pádem železné opony. Je reditelem výzkumu na Nadaci Politických Věd v Paříži a profesorem na College of Europe v Bruggách. Žije v Paříži, často v Praze, během posledního desetiletí přednášel o demokratických změnách po roce 1989 a evropské integraci na radě evropských universit a na Harvardu. V roce 1995-96 byl reditelem mezinárodní komise pro Balkán jejíž zpráva vyšla pod názvem "Unfinished peace", nedokončený mír, v Carnegie Endowment for International Peace; v letech 1999-2000 členem mezinárodní komise pro Kosovo a spoluautorem Kosovo Report (Oxford University Press, 2000). Chystá knihu o Evropě 20 let po roce 1989.

Jiří Pehe

Otázka: *Mění se pod náporom nových technologií a globalizace paradigma liberální demokracie?*

Teze: V dnešním světě existuje poměrně propastný rozdíl mezi stavem demokracie coby politicko-ústavního systému, a demokracie coby, řekneme-li to poněkud nadneseně, stavu individuální i společenské mysli. Zdá, že se postupně mění samotné paradigma demokracie. A to nejenom zásluhou komunikační revoluce, ale také zásluhou sílícího vlivu expertního rozumu na úkor klasické demokratické politiky. Rozlišení mezi „demokraciemi demokratů“ a „demokraciemi bez demokratů“ není jen hrou se slovy. Stále častěji máme v moderním světě co do činění se společenským uspořádáním, které někteří politologové nazvali „neliberální demokracií“. Tedy se společenským systémem, v němž byl demokratický systém vládnutí zredukován na pouhou technologii a formální pravidla, jež často legitimizují existenci různých forem autoritářství, jež nestojí o to, aby občané byli skutečnými demokraty.

CV: **Jiří Pehe** vede New York University v Praze a přednáší na FSV UK. 1997-99 byl ředitelem Politického odboru prezidenta Václava Havla. 1995-97 vedl odbor Výzkumu a analýzy v Open Media Research Institute v Praze, 1988-1994 vedl odbor východoevropské analýzy v RFE/RL v Mnichově. 1985-1988 působil ve Freedom House v New Yorku. Vystudoval práva na UK a po emigraci do USA v roce 1981 též mezinárodní vztahy na Columbia University v New Yorku. Je politickým komentátorem a autorem knih o politice, *The Prague Spring: A Mixed Legacy* (1988) a *Vytunelovaná demokracie* (2002). V roce 2006 vydal román *Na okraji zmizelého*.

Nelly Dederová

Otázka: *Jednou z negativních forem „budoucnosti budoucnosti“ jsou nesplněné sliby politiků. Jsou volby jedinou omezenou možností pro občany, jak vyjádřit svůj nesouhlas s jednáním politiků?*

Teze: Možnost vypořádat se s neplněním slibů politiky nevězí pouze v účasti na volbách. Způsobů existuje díky výtoky sametové revoluce mnohem více. Chceme-li však zodpovědět tuto otázku konkrétněji a neodbyť ji pouhým konstatováním faktu, musíme se nejdříve zaměřit na českého občana, na podobu české občanské společnosti. V případě, že se nacházíme ve stavu, kdy jsou občané spíše pasivní a aktivně nereflektují události ve svém okolí, jsou volby opravdu jedinou možností. Občané tím vyjádří svůj nesouhlas a mohou dokonce změnit podobu politiky na další období. Po dobu dalších čtyř let však pouze pasivně sledují „plnění“ slibů kandidátů, které si sami zvolili a vyčkávají na další volby.

V tomto případě je samozřejmé, že samotní politici, kteří by měli být svým voličům odpovědni, nepocitují strach o svůj post. Slibují dál, své sliby neplní a doufají, že na jejich výroky občan do 4 let zapomene. Tento stav je však neudržitelný, protože vede k zamrznutí systému, korupci a klientelismu, jehož svědky jsme v dnešní době.

Druhou podobou je aktivní občanská společnost, kdy se občané zajímají o problémy okolo sebe a snaží se je řešit. Nemusejí rovnou zakládat občanská hnutí, stačí, když se ptají po plnění slibů, které jim daly politické elity při volbách. Česká republika se nachází na pomezí mezi těmito dvěma občanskými společnostmi. Vyjádření svého nesouhlasu při volbách je prvním krokem avšak neznamená cestu k lepší budoucnosti. Důležité je si uvědomit, že kroků k vyjádření nesouhlasu existuje celá řada.

CV: Nelly Dederová, (1988) je absolventkou bakalářského studia oboru politologie na Filozofické fakultě UK v Praze. V současnosti pokračuje na stejném oboru v magisterském cyklu. V rámci Univerzity Karlovy se podílela na činnosti několika občanských sdružení, jako například Studentské unie UK či politologického spolku POLIS. Nyní jako člen studentské iniciativy Inventura demokracie koordinuje debatní skupinku podílející se na přípravě konferencí, debatních cyklů a diskuzí.

Vladimíra Dvořáková

Otázka: „Značná část uvažování naší společnosti je ovšem zakořeněna v minulosti starší dvaceti let. Mnozí historici i politologové upozorňují, že nové režimy se často stávají obětí těch, vůči nimž se vymezují; reprodukují totiž obdobný způsob uvažování, chování, rozhodování, a často i institucí.“ Jak se z tohoto ohledu jeví vývoj českých politických stran a politického diskursu obecně? Jakou úlohu v tomto vývoji mohou sehrát jednotliví aktéři: politologové, média, veřejnost a politici samotní? Jaké institucionální změny je třeba podporovat?

Teze: Jak dalece jsme obětí vlastní minulosti? V čem všem přežívá minulost? Problémem nejsou ani tak „staré struktury“, neochrání nás lustrace, ale demokracii může pomoci pouze proměna chování a myšlení. V této chvíli máme tendenci spíše reprodukovat minulé černobílé vidění světa, jen s proměnou znaménka. Máme tendenci přijímat jedinou pravdu a jediné řešení, nezvládáme pluralitu názorů bez „kádrování“, kritika je vnímána jako akt nepřátelství. Nevadí nám arogance a přijímáme manipulaci (pokud se s politikem ztotožňujeme ideologicky), protože bychom přeci nahráli těm druhým. Přesně tento způsob uvažování nakonec dovedl společnost do hluboké krize (nejen ekonomické), na níž občané reagovali v posledních volbách. Ale i tuto reakci převážně interpretujeme černobíle. Černobílé vidění lze přijmout u politiků, kteří vždy předkládají jednoduchý a pro ně příznivý obraz reality; problémem je, že takto reagují i média, experti, veřejnost.

CV: Vladimíra Dvořáková, (*1957) - Absolventka Filozofické fakulty UK, patří mezi zakladatelské osobnosti české politologie. Významně propojila rozvoj české vědy se zahraničím. Její práce vyšly v šesti jazycích, na období 2003-2006 byla zvolena viceprezidentkou Mezinárodní politologické asociace (IPSA). Od roku 2004 je členkou Akreditační komise, od roku 2006 její předsedkyní.

Profesorka, vedoucí katedry politologie na Fakultě mezinárodních vztahů Vysoké školy ekonomické v Praze.

Jana Ryšlinková

Otázka: Korupce patří k nejpálčivějším problémům české politiky a společnosti. Přes nenaplněné sliby politiků a všeobecné korupční prostředí existují příklady, jež ukazují, že tento zhoubný jev je možné úspěšně omezovat. Co brání tomu, aby se tyto příklady staly vzorem hodným následování?

Petr Štěpánek

Otázka: *Občané Prahy jsou znechuceni arogancí a korupčními skandály městského zastupitelstva. Existují také výjimky, zpětné vazby mezi občany a jejich zastupiteli na lokální úrovni? Jaké jsou pozitivní případy?*

VÝZVY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Ekologické katastrofy a hrozící důsledky změny klimatu patří k největší současným výzvám. V ČR existuje řada ekologických aktivit a Strana zelených měla v minulých vládách své ministry, přesto nejširší veřejnost stále nepokládá ohrožení životního prostředí za vážný problém a nemá v tomto ohledu na politické rozhodování výraznější vliv.

Klíčové pojmy: změna klimatu, přírodní zdroje, zdroje obnovitelné energie, vztah k přírodě, ochrana krajiny, biodiverzita, alternativní způsoby života.

Moderátor: **Bedřich Moldan**

CV: **Bedřich Moldan** vystudoval Matematicko-fyzikální fakultu a od začátku sedmdesátých let se zabývá životním prostředím jak odborně –dnes je profesorem Univerzity Karlovy – tak při práci na jeho zlepšení: jako ministr životního prostředí bezprostředně po listopadu či jako předseda Českého svazu ochránců přírody. Zastával také některé mezinárodní funkce v rámci Evropské Unie a OSN. V současné době mu končí senátorský mandát v Senátu PČR, kde je členem Výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí.

Martin Skalský

Otázka: *Řešení ekologických problémů zatím v celostátní politice nemělo příliš úspěch. Jak je tomu v lokální politice?*

Edvard Sequens

Otázka: *Koncepty obnovitelné energie a chytré energie nejsou sny a teorie, ale nutnosti, která se stává rychle realitou.*

Teze: Bez energie není život. Život lidské civilizace se pak stal závislý na elektřině nebo ropě. Ale globální změna klimatu, omezené zásoby fosilních paliv či nevyřešené problémy využití jaderné energetiky ukazují na zásadní limity úvah o dlouhodobém ekonomickém růstu a o srovnávání životní úrovně všech lidí na tu „Západní“. Jaké jsou jiné cesty a alternativní energetické koncepty? Jakou roli v nich mohou hrát obnovitelné zdroje energie? Není orientace na ně jen další slepou, nereálnou uličkou vývoje a navíc drahou, jak by se mohlo zdát z hysterie kolem slunečních elektráren v Česku? Může se vůbec Evropa obejít bez fosilních a jaderných zdrojů?

CV: **Ing. Edvard Sequens**, energetický konzultant, sdružení Calla.

Od r. 1997 pracuje v občanském sdružení Calla – Sdružení pro záchranu prostředí České Budějovice jako konzultant a vedoucí projektů v oblasti energetiky, v letech 2000 až 2008 byl jeho předsedou. Byl v Nezávislé energetické komisi (Pačesově) a rovněž pracoval jako externí poradce ministra životního prostředí. Specializuje se na problematiku obnovitelných zdrojů energie. Za svou práci pro podporu využití sluneční energie obdržel Českou sluneční cenu 2002 od české sekce sdružení Eurosolar.

František Nekovář

Otázka: *Klimatická změna a co může jednotlivec dělat?*

Teze: Mezinárodní modelový Projekt Agroforestry realizovaný v provincii Maniema v Demokratické republice Kongo (2010 – 2020) představuje alternativu rozvojové spolupráce – možnost, jak zajistit trvale udržitelné životní a sociální podmínky pro lidi současně s ochranou přírody při respektování principu ‚social responsibility‘. Projekt Agroforestry je navržen tak, aby poskytl spolehlivé vědecké informace o vlivu znovuzalesnění velkého rozsahu na krajinu. Poskytne komplexní údaje o ekonomické a ekologické situaci a umožní vytvořit ověřený nástroj na hodnocení příští rozvojové pomoci. Dojde k synergickému zvelebení krajiny a života v ní. Budou vypěstovány nejen potraviny a palivo pro místní obyvatele, ale i zemědělská produkce k prodeji mimo region, aby byl zajištěn zdroj kapitálu pro trvalou udržitelnost projektu.

CV: **Ing. František Nekovář** vystudoval ČVUT Praha, fakultu strojní, obor ekonomika a řízení strojírenské výroby. **Do r. 1983** v ČSSR zaujímal technické a výrobní funkce.

1983 - marketingové poradenství, zvýšení exportní schopnosti malých a středních firem v SRN, optimalizace přepravních cest dle specifik zákazníků

1985 - projekty ONG pro západní Afriku :

- vytvoření struktury pro svépomoc v oblasti výroby a montáže malé zemědělské mechanizace v Burkině Faso a Togu

- organizace výroby a renovace náhradních dílů pro dopravní a zemědělské stroje ve Ouagadougou

- rozšíření těžby surovin a program rozvoje jejich zpracování v západní Africe

1990 - výstavba malometrážních bytů v SRN, organizace, přeškolení pracovníků z východní Evropy pro nové stavební technologie

1994 - řízení projektu Sahel Gold – geologický průzkum a rozvoj těžby obecných kovů v subsaharské Africe

2005 - spolupráce na ekologických a humanitárních projektech v Kongu

2008 - založení organizace World's Green Lungs

Miroslav Patrik

Otázka: *Zemědělská půda v ČR se nenávratně ztrácí rekordním tempem. Lze "urban sprawl" v ČR zastavit? Jaké jsou metody, které byly jinde úspěšné, a zkouší je někdo?*

Jaromír Bláha

Otázka: *Má ekologický aktivismus tváří v tvář politické realitě smysl? Brzdíči a alternativci - kudy se vydat? Usilovat o větší vliv na politické rozhodování, lepší technologie nebo o alternativní způsob života? Do jaké míry jsou tyto cesty v rozporu nebo je lze skloubit? Jednota, biodiverzita a smrt. Místo pro divočinu při čekání na stou opici?*

Teze: Obrana životního prostředí se proti síle korporací zdá být téměř beznadějnou. Přesto se pro relativně malou skupinu tzv. ekologických aktivistů stala životním posláním. Mezitím přibývá lidí, kteří mění své životní postoje, chování, žebříčky hodnot ohleduplnějším, méně

materiálním směrem. Zafunguje-li „efekt sté opice“, neverbální vnitrodruhové komunikace a sdílení při překročení určitého prahu, máme naději. Zhoršující se životní prostředí k tomu není jediným motivem. Je i mnoho jiných impulsů, které vedou na cestu hledání - ochrana zdraví, víra a snaha o duchovní rozvoj, umění atd. Ač různými cestami, stejný je obraz který hledači nalézají – vědomí jednoty. Ochrana biodiverzity, divočiny, ukazuje se být jednou z těchto cest. Zjišťujeme, že nevíme kde vede hranice mezi jedinci a druhy. Divočina zařazuje článek smrti do koloběhu proměn a učí nás, že naše těla jsou jejich součástí.

CV: Jaromír Bláha, veterinář a ekologický aktivista, Hnutí DUHA

V letech 1989 – 1990 člen Celostátního stávkového výboru vysokých škol, později vedoucí představitel Studentského Parlamentu a člen Akademického senátu Veterinární a farmaceutické university v Brně.

Pracuje jako internista, endokrinolog ve Veterinární nemocnici Český Brod a v Hnutí DUHA v programu Lesy v kampaních za změny lesního a mysliveckého zákona a ochranu divočiny v Národním parku Šumava. Zde organizoval dvě nenásilné veřejné blokády, které zachránily před vykácením unikátní horský smrčkový prales Trojmezna a prales u pramenů Vltavy.

V letech 1999 a 2008 obdržel od slovenské Nadácie Zelená nádej střeoevropskou Cenu za lesoochránársky čin roka, v roce 2000 Haas-Lechnerovu cenu v Německu a v roce 2003 cenu Přátel přírody.

Zdeněk Sokol

Otázka: *Jako alternativa ke konzumnímu způsobu života vznikají i v ČR aktivity a hnutí. Mohou být zárodkem celkovější společenské změny?*

Teze: Centrum Sklenářka - laboratoř pro výzkum a aplikaci nových alternativních životních přístupů .

Hlavním cílem naší činnosti je dokázat v praxi, že je možné žít v souladu s přírodou, spolupracovat ,vzít odpovědnost za svůj život a tím i za vývoj společnosti do vlastních rukou. Svou dosavadní výzkumnou činností jsme zjistili, že největší nepřítel životního prostředí na planetě Zemi není člověk ve své bytostné podstatě, ale systém ve kterém žijeme, systém který nás ovládá. Abychom zamezili další devastaci je třeba vytvořit alternativní realitu, vytvořit Novou Zemi . To se nám podaří jen pokud si uvědomíme svou neomezenou tvůrčí sílu a objevíme naprostou svobodu myšlení. Mysleme globálně, jednejme lokálně a změňme se individuálně.

CV: Zdeněk Sokol - absolvent FAMU, katedry umělecké fotografie. Fotograf, režisér experimentálních filmů, úspěšně zkrachovalý vydavatel nezávislého týdeníku CFP!, jehož internetová podoba pod taktovkou Terezy Spencerové funguje dodnes. Od podzimu roku 2008 realizuje v praxi projekt experimentální komunity ve Východních Čechách. Bývalý člen umělecké skupiny Bratrstvo, jejíž duchovní ideály nikdy neopustil. Účastnil se mnohých samostatných i skupinových výstav v ČR i v zahraničí.

Ekonomický model v krizi

Podle řady svědectví zúčastněných aktérů byl finanční systém západního světa na pokraji zhroutení. Současná finanční a ekonomická krize klade otázku, zda je třeba dominantní ekonomický model měnit a jakým směrem by se měly změny ubírat.

Klíčové pojmy: krize, regulace, znalostní ekonomie, udržitelný rozvoj.

Moderátor: **Lubomír Mlčoch**

CV: Prof. Ing. Lubomír Mlčoch CSc. – ekonom a profesor Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze, kde byl v letech 1997–2003 dvě funkční období děkanem. Je reprezentant institucionální ekonomie. Je autorem řady odborných článků a publikací (například *Zastřenou vizi ekonomické transformace*/Karolinum 1997 nebo *Ekonomii důvěry a společného dobra*/Národohospodářský ústav Josefa Hlávky 2005). Podílel se na dokumentu Pokoj a dobro. Jako člen katolické církve se angažuje i ve prospěch křesťanské sociální etiky. V roce 2008 byl papežem Benedikt XVI. jmenován členem Papežské akademie společenských věd.

Michal Mejstřík

Otázka: *Pokud pravidla kapitalismu nebudou přepsána na základě principu udržitelného rozvoje, tj. limitů a donucení, dočkáme se katastrofických krizí ve stále větším měřítku. Je tento předpoklad správný a pokud ano, jaké konkrétní kroky by k navrhovanému cíli mohly vést?*

Teze: Právě dnes pozorujeme nejrůzněji se měnící instituce kapitalismu (USA, Evropa s ESM, Čína, Indie, Latinská Amerika, Rusko - země BRICnežídka s různou mírou autoritářských systémů) s jeho ojedinělou schopností zpětné vazby a "tvůrčí destrukce" (výraz A.Schumpetera). Díky rychlému růstu BRIC oproti USA a EU vznikly nejen globální nerovnováhy typu i) růst s úsporami versus růst na úkor zadluženosti, ii) produkce statků a služeb vs. míra spotřeby, ale dochází ke strategickému přeskupení ekonomické a politické moci (vedle G7 roste role G20) s rozdílnými představami o obsahu regulace a „global governance“ vůbec („Barbarians are at the gate ?“). Tvůrčí destrukce se naštěstí dotýká i rozvinutí intelektuálních paradigmat, s jejichž pomocí svět vykládáme. Právě veřejný souboj názorových proudů (s nimiž některými sám hluboce nesouhlasím) podněcuje nové argumenty/řešení a slibuje, že ani žádná budoucí krize nebude katastrofickou či fatální, ale ozdravnou.

CV: **Prof. Ing. Michal Mejstřík, CSc.** (1952) vystudoval ekonometrii na Vysoké škole ekonomické v Praze, titul kandidáta ekonomických věd (CSc.) získal za svůj akademický výzkum v oblasti hodnocení projektů a svá pokročilá studia završil na London School of Economics (1990-91) díky T.G. Masaryk felowship.

Od roku 1997 je profesorem bankovníctví a firemních financí Univerzity Karlovy v Praze. Tamtéž již od roku 1993 jako ředitel buduje přední české universitní pracoviště - Institut ekonomických studií FSV UK. Je členem Společnosti evropských universit pro finanční výzkum (SUERF). Publikoval doma i v zahraničí přes 150 publikací, které jsou zejména v zahraničí hojně citovány. V posledních 18 letech opakovaně působil jako externí konzultant mezinárodních organizací (USAID, Světové banky, Evropské komise ve středovýchodní Evropě i Asii), české vlády a řady

korporací samostatně či prostřednictvím společnosti EEIP, a.s.. Od listopadu 2009 je předsedou dozorčí rady ČSA a od září 2010 předsedou české pobočky Mezinárodní obchodní komory. Od ledna do září 2009 byl členem první Národní ekonomické rady vlády (NERV), znovujmenován do NERVu byl letos v srpnu.

Tomáš Sedláček

Otázka: *Současný ekonomický systém je založen na předpokladu hospodářského růstu, který začíná narážet na limity přírodních a jiných zdrojů. Jaké jsou modely přechodu na ekonomii založenou na udržitelném rozvoji?*

Teze: Finanční a hospodářská krize zaskočila svět, který nepočítal s ničím jiným než neustálým růstem. Hospodářská politika dopovala růst, který již beztak byl snad nejsilnějším v dějinách. Přestože krize začala v nejbohatších zemích světa, i v rámci rekordního geografického a historického bohatství se naše generace s úspornými opatřeními vyrovnává jen těžko. Hospodářská politika, která je zvyklá jen utrácet a zadlužovat - a už neumí brzdit a splácet dluhy - tak získává staronový impuls ke zvážení svých základních hodnot:

Jaká je rozumná míra růstu?

Dokáže svobodný kapitalismus fungovat bez růstu?

Je růst výsledkem nebo vedlejším produktem svobodného trhu a svobodné společnosti nebo je jeho podmínkou, bez které si nevíme rady?

Je růst všelékem na všechny hospodářské problémy?

Je růst naše jediná naděje nebo je náš systém cennější než jen jako generátor bohatství?

V čem se dělaly zásadní chyby v dobách dobrých?

A co nás ochrání před tím, aby se naše chování neopakovalo v budoucnosti?

CV: **Tomáš Sedláček** (1977) je hlavní makroekonom hospodářských strategií ČSOB, je také přednášejícím na vysoké škole, publicistou, dlouholetým poradcem čelních politiků (prezident republiky, ministr financí, NERV) a častým komentátorem v médiích. Je stipendistou Yaleovy University a doktorandem na Karlově univerzitě, kde pravidelně přednáší. Na jaře 2009 publikoval knihu *Ekonomie dobra a zla: po stopách ekonomického tázání od Gilgameše po finanční krizi, která se stala národním bestsellerem.*

Hana Brixí

Otázka: *Jak upravit úlohu státu v ekonomice, aby západní ekonomický model obstál v rostoucí globální konkurenci?*

Teze: Klíčovým selháním nedávné minulosti je vztah mezi státem a soukromým sektorem. Problémem není ani nedostatek regulace ani přemíra regulace. Problémem jsou zákony a regulace, které slouží krátkodobým cílům a osobním zájmům. Problémem je regulace a politika, která je v područí klientelismu a slepé ideologie. Problémem je, že se z našeho současného ekonomického modelu vytratil zájem o dlouhodobou prosperitu. A problémem pro náš západní model je také to, že zatímco my se snažíme skórovat v každodenních politických potyčkách, mnohé rozvojové země utužují svoji pozici na cestě k dlouhodobé ekonomické převaze. Jakou máme šanci?

CV: Hana Brixi - Pracuji ve Světové bance a jako poradkyně pro Světovou zdravotnickou organizaci a Dětský fond OSN. Posledních 15 let studuji a pomáhám reformovat veřejné finance, sociální politiku a státní správu v zemích Evropy, Asie a Jižní Ameriky. Výzkumná a poradenská práce mě zatím zavedla asi do třiceti zemí na pozvání vlád se zájmem o reformy veřejného sektoru.

Vystudovala jsem finance na MIT (Cambridge, Massachusetts) v roce 1999, ekonomii a veřejnou politiku na Univerzitě Princeton v roce 1995, a fyziku na Masarykově univerzitě v Brně v roce 1990/91 (Mgr./RNDr.) Mou nejnámější publikací je asi kniha *Government at Risk* (Oxford University Press).

Mým přechodným domovem se od roku 1993 stal Washington a Peking. Ve volném čase čtu současnou českou a čínskou prózu, cestuji po Asii a sleduji, jak rychlý rozvoj v Číně dále ovlivní mezinárodní politiku a ekonomiku. V každodenním životě v posledních letech mluvím česky, anglicky a čínsky. K němčině, francouzštině, italštině a ruštině se snad zase někdy vrátím. Jsem vdaná (manžel Ivan) a mám dvě děti (Garyk *2001 a Gordan *2002).

Karel Müller sen.

Otázka: *Jak porozumět společností, které jsou založeny na využívání odborného vědění, a jak je spravovat?*

Teze: Rostoucí úloha odborného vědění v rozvoji současných společností je problémem, který je předmětem zkoumání v oblasti sociálních a humanitních věd i předmětem zájmu praktických aktérů. Je tematizován v pojmech znalostní či informační společnost, znalostní ekonomika či společnost vědění nebo ekonomika založená na vědění. Poznatky ekonomických věd, zejména jejich schumpeterovská linie, zformulovaly prakticky použitelné poznatky o faktorech ovlivňujících využití odborného vědění v ekonomice (např. pojetí národního inovačního systému). Příspěvek sociologických a kulturologicky orientovaných studií se zaměřuje na sledování důsledků odborně založeného jednání a jeho systémového působení prostřednictvím vědy a techniky, které ovlivňují formy sociálního soužití a existenční podmínky života. Poukazují na negativní důsledky jeho uplatnění, ale i na meze odborného vědění při kontrole důsledků jednání, na význam dalších forem vědění pro předvídatelnost důsledků lidského jednání a i širší distribuci odborného vědění ve společnosti. To vše vytváří nejen tlak na existující instituce, ale i vyžaduje adekvátnější institucionální rámec pro tvorbu odborného vědění.

CV: Doc. ing. **Müller Karel**, CSc se narodil 22.5.1936 ve Zlíně. V letech 1946-1954 absolvoval reálné gymnázium ve Zlíně (později Jedenáctiletou školu v Otrokovicích), Vysokou školu ekonomickou v letech 1954–1959 a vědeckou přípravu na EÚ ČSAV (1968 – 1972). Habilitován byl na VŠE v roce 1997.

V letech 1966 – 1993 působil jako odborný a vědecký pracovník na pracovištích ČSAV, později AV ČR (Kabinet pro metodologii vědy, Ústav pro filozofii a sociologii, Ústav teorie a historie vědy), kde se zaměřoval na otázky výzkumu národních systémů výzkumu a vývoje a sociálních souvislostí rozvoje vědy a techniky. Od roku 1994 **vyučuje** na Fakultě humanitních studií UK (FHS UK); jeho výukové kurzy („Sociologie vědění“, „Sociologie institucí“) jsou zařazeny do programu společenskovedního modulu programu bakalářského studia humanitní vzdělanosti a do magisterských programů „Občanský sektor“, „Genderová studia“ a „Historická sociologie“. Výukové kurzy se opírají o poznatky z oboru sociologie a přesahují také do antropologických a ekonomických oborů. Souběžně s pedagogickou činností se také věnuje **badatelské činnosti**,

kteřá je orientována na studium sociální povahy vědy a techniky (obor sociálních studií vědy a techniky). V obou výše zmíněných oblastech své činnosti se také věnoval **vědecko-organizační práci**. Na FHS UK vykonával funkci vedoucí společenskovedního modulu a proděkana pro zahraniční styky. Je členem vědecké rady fakulty. Je také členem národních a mezinárodních vědeckých společností. V letech 1994-5 přednášel na Univerzitě v Amsterdamu. Z titulu dlouhodobější účasti v činnosti v Mezinárodní a Evropské sociologické asociace působil v letech 2002- 2006 jako místopředseda Výzkumného výboru pro sociologii vědy a techniky (RC 23) Mezinárodní sociologické asociace (ISA). Od roku 1998 je členem správní rady Národohospodářského ústavu Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových. Působil a působí ve vědeckých radách a odborných komisích (GAUK, GAČR).

Nada Johanisová

Otázka: *Jakým směrem by se měla reforma dominantního ekonomického modelu ubírat, jaké důležité skutečnosti jsou v něm přehlíženy?*

Teze: Dnes již opouštíme přežitou představu, že věda, a zejména věda, studující společnost, dokáže objektivně, tedy z pozice jakéhosi božího oka, popsat naši mnohovrstevnatou realitu. Mainstreamová ekonomie se však této iluze houževnatě přidrží a předkládá nám svůj obraz světa, vyztužený matematickými modely, v němž je člověk řízen pouze ziskovostí a racionalitou, v němž se zdroje zázračně obnovují a v němž neexistují žádné limity neustále rostoucí výroby nových a nových produktů. Tento model se dávno přežil. Pohled na svět brýlemi mainstreamové ekonomie zkresluje naše vidění a brání nám řešit skutečné sociální a ekologické problémy. Mainstreamová ekonomie by se měla vzdát představy sebe samotné jako pozitivní vědy, a měla by sama sobě přiznat, explicitně formulovat a kriticky zhodnotit předpoklady, na nichž stojí její modely. Měla by také navázat dialog s ostatními obory a s heterodoxními ekonomickými směry, jako je ekologická ekonomie, feministická ekonomie, institucionální ekonomie a další. Takto obrozená ekonomie by mohla být skutečným přínosem pro nové tisíciletí.

CV: Nada Johanisová - absolvovala Přírodovědeckou fakultu UK, zajímá se o skryté předpoklady mainstreamové ekonomie a o pozitivní ekonomické alternativy. Na Katedře environmentálních studií Fakulty sociálních studií MU v Brně přednáší ekologickou ekonomii, je členkou Trastu pro ekonomiku a společnost a spolupracuje s časopisem Sedmá generace. Do češtiny přeložila *Malé je milé* E.F.Schumachera (2000) a *Zemědělské družstevnictví v Československu do roku 1952* L. Feierabenda (2007). V roce 2008 jí vyšla knížka *Kde peníze jsou služebníkem, nikoliv pánem*.

REFLEXE VĚDY A TECHNOLOGIE

Věda a technologie zaujímají v současné společnosti klíčové postavení, neboť zásadně ovlivňují modernizační změny. Rostoucí význam sociální funkce vědy a vědění vede ke zvýšené potřebě transdisciplinární diskuse a reflexivity vědy a technologie, jež se projevuje v diskusi o otázkách financování vědy a o otázkách vztahu mezi vědou a etikou, vědou a vírou, vědou a veřejným prostorem. Jak se s těmito tématy vyrovnává věda v ČR?

Klíčové pojmy: reflexivita a transdisciplinarita, politika a financování vědy, etika a víra ve vědě.

Moderátor: **Ivan Havel**

CV: Ivan M. Havel (1938), vyučen jemný mechanik r. 1956, absolvoval ČVUT v Praze v roce 1966. V letech 1969-71 studoval Ph.D. (počítačové vědy) na UC Kalifornské univerzitě v Berkeley. Několik let pracoval jako výzkumný pracovník na Československé akademii věd. V současné době je docentem na Univerzitě Karlově v Praze a působí v Centru pro teoretická studia (společném pracovišti UK v Praze a AV ČR), jehož byl v letech 1990 – 2008 ředitelem. Přednáší na MFF UK. Od roku 1990 je šéfredaktorem přírodovědeckého časopisu Vesmír. V současnosti se zabývá zejména kognitivní vědou, filosofií mysli a teorií vědy. Knižně vydal monografii */Robotika/* (1980), dva soubory fejetonů na téma vědy */Otevřené oči a zvednuté obočí/* (1998), */Zvednuté obočí a zjitřená mysl/* (2005), filosofické dialogy se Zdeňkem Neubauerem */Sidonia a Sakateky Čtrnáctero vykročení/* (2004), rozhovory s Michalem Ajvazem */Snování – rok dopisů o snech/* (2008) a */Sindibádův dům/* (2010) a prozaickou juvenilií */Arsemid/* (1997, druhé, rozšířené vydání 2004).

Pavel Jungwirth

Otázka: *Je možné v ČR dělat špičkovou vědu a co je k tomu třeba?*

Teze: Hlavním mezinárodním souborem současnosti není boj o suroviny, ale soutěž o nápady a mozky. V tomto souboji jsou dosud v čele Spojené státy americké, ale v posledních letech vědu a vzdělávání významně podporují další velké země, jako Čína, Indie a Brazílie. Evropská unie jako celek postupně ztrácí své historické pozice. Naše země bohužel ani v evropském srovnání nepatří do první ligy. Podíl hrubého domácího produktu na financování vědy a výzkumu stále nedosahuje ani evropského průměru. Vzhledem k dramatickému nárůstu počtu studentů vysokých škol hrozí pokles kvality jejich vzdělávání a ztráta mezinárodní konkurenceschopnosti našich univerzit. Ve skutečnosti se naše země zápasu o mozky a nápady nejen žádným významným způsobem neúčastní, ale snad si ani neuvědomuje, že se nějaký koná.

Jsme přesvědčeni, že velmi kvalitní systém středního a vysokoškolského vzdělávání, špičkové univerzity a vynikající základní výzkum jsou rozhodujícím předpokladem pro dlouhodobou prosperitu naší vlasti a její civilizační úroveň. Přes veškerý pokrok posledních dvaceti let je zřejmé, že v této klíčové strategické oblasti stále nedošlo k zásadnímu obratu a naše země zaostává za nejdynamičtějšími zeměmi světa.

Ekonomická krize je nejen důvodem k úsporám, ale měla by být i příležitostí a inspirací k odvážným změnám. Je zřejmé, že koncept ekonomického rozvoje založený na laciné pracovní síle se postupně vyčerpává a je dlouhodobě neudržitelný. Budoucí prosperita je

nepředstavitelná bez pokročilých technologií a nových nápadů, a ty jsou zase nemyslitelné bez prvotřídních středních a vysokých škol, vědy a výzkumu.

Navrhujeme proto vypracování dlouhodobé strategie pro vzdělávání a vědu, jejíž součástí musí být zejména:

1. Zlepšení systému středoškolského a vysokoškolského vzdělávání tak, aby jeho absolventi mohli být úspěšní v globální ekonomice a mezinárodní soutěži na pracovním trhu. Procesu vysokoškolského vzdělávání se musí aktivně účastnit nejlepší vědci naší země.
2. Vytvoření systému financování a řízení vysokého školství, vědy a výzkumu tak, aby podporoval kvalitu a zdůrazňoval zodpovědnost formou kvalifikovaného hodnocení dosažených výsledků.
3. Změnu systému státní správy v oblasti školství a vědy tak, aby účinně napomáhal rozvoji těchto oblastí, podporoval spolupráci vysokých škol a všech typů dalších vědeckých pracovišť a prosazoval vysokou kvalitu.

CV: **Pavel Jungwirth** (* 1966 v Praze) je český fyzikální chemik, vysokoškolský pedagog a popularizátor vědy. Vystudoval Matematicko-fyzikální fakultu UK v Praze. Titul kandidáta věd získal za práci v oblasti výpočetní chemie, pracoval pod vedením prof. R. Zahradníka v Ústavu fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR a na Univerzitě Karlově v Praze. V současné době pracuje Pavel Jungwirth jako vedoucí vědeckého týmu v Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR a je externím členem katedry chemické fyziky a optiky MFF UK. S příspěvky doc. Jungwirtha se lze setkat na stránkách týdeníku Respekt nebo v pátečních autorských pořadech "Vstupte!" programu ČRo Leonardo.

Martin Krummholz

Otázka: *Jak věda žije a jak by měla žít...*

Martin Uhlíř

Otázka: *Moderní věda je spjatá se specializací a étosem expertů. Jak se to slučuje s jejím fungováním ve veřejném prostoru?*

Teze: Výsledky nedávného Eurobarometru svědčí o tom, že se Češi v porovnání s obyvateli většiny západoevropských zemí velmi málo zajímají o nové výsledky vědy a techniky a navíc se o nich cítí být velmi špatně informováni.

Čím to je?

Jak to souvisí s médii?

Hraje v tom roli neochota expertů vykročit za hranice svého oboru?

CV: Mgr. **Martin Uhlíř** (nar. 1967) vystudoval Přírodovědeckou fakultu UK. Od roku 1997 pracoval jako vědecký redaktor v Lidových novinách. V letech 2004-2005 absolvoval studijní pobyt na Massachusetts Institute of Technology v rámci stipendia pro novináře orientované na vědu a technologie. Od roku 2006 pracuje v týdeníku Respekt. Je autorem populárně vědecké knihy *Jak jsme se stali lidmi* a držitelem dvou českých cen za popularizaci vědy.

Marek Vácha

Otázka: *Jsou věda a víra slučitelné nebo víra ve vědeckou metodu jiné víry vylučuje?*

Teze: Každý pokus o poznání začíná úžasem nad nepravděpodobností světa. Jedním z tápavých pokusů, jak se o světě kolem něco dozvědět, je věda (science), jiným je umění a ještě jiným víra. Věda zkoumá jen měřitelnou součást vesmíru a snaží se nám říct o přírodě pravdu, ale neříká celou pravdu, neboť věda zůstane navždy ukryta ve světě hmoty. Materialismus vědy tak ohraničuje její limity, nikoli její universalitu. Jiným z těchto pokusů o dotek pravdy je umění. V umění nic jako objektivní realita neexistuje, přesto je umění hledáním, je rovněž tápavým osaháváním skutečnosti a hledáním své části pravdy. Kupodivu nikdo nevidí důvod, proč by si pravda umění a pravda vědy měly protiřečit, jsou to jen dvě části jedné Pravdy. Podobně mystika je tápavým pokusem se dotknout Pravdy, zde ovšem Pravdy jako osoby. Věda se snaží vysvětlit, víra se snaží interpretovat. Věda, umění a víra jsou tedy tři reflektory, tři paprsky světla, osvěcující jedinou skutečnost.

CV: Marek Vácha - narodil se v roce 1966 v Brně, je katolický kněz. Na Přírodovědecké fakultě MU v Brně vystudoval obor molekulární biologie a genetiky, teologii studoval v Olomouci a v Bruselu. V letech 1997 a 2000 se účastnil dvou výprav na Antarktidu. V roce 2002 žil šest měsíců v trapistickém klášteře Sept-Fons ve Francii. Je přednostou Ústavu etiky na 3. lékařské fakultě Karlovy univerzity. Je administrátorem ve farnosti Lechovice u Znojma. Na FSS v Brně vede seminář zaměřený na vztah křesťanství a ekologie. Působí jako farní vikář ve studentské farnosti u Nejsv. Salvátora v Praze. Publikuje v řadě odborných i populárních periodik, zabývá se tématy evoluční biologie a lékařské i environmentální etiky.

Stanislav Komárek

Otázka: *Může být věda etická, má se o to pokoušet?*

BOJ O VEŘEJNÝ PROSTOR A NOVÁ MÉDIA

Privatizace a komercializace médií vede k nahrazení veřejného diskursu zábavou a v důsledku toho k oslabování demokracie. Komunikační technologie jako Internet na jedné straně způsobují krizi tradičního modelu novinářství, na straně druhé nově definují veřejnou dimenzi tím, že vytvářejí alternativní prostory pro veřejnou diskusi. Demokratické principy se obnovují v konceptech a hnutích jako jsou Open Source a Creative Commons.

Klíčové pojmy: veřejný prostor, privatizace médií, krize novinářství, sociální sítě, Open Source, Creative Commons.

Moderátor: **Miloš Čermák**

Karel Hviždala

Otázka: *Co ohrožuje média v roce 2010?*

Teze: Odlišnosti vývoje médií u nás, v Evropě a USA

Dějiny cenzury doma i v zahraničí

Vznik veřejnoprávních médií v Evropě a PBS v USA

Role prestižních médií či médií distance a veřejnoprávních médií: pěstování sjednocujícího prostředí, liberální teorie médií a novinařina jako samoučel

Vyvázaní médií z kulturní krajiny

Tři mediální krize

Filantropie a podpora médií ze strany státu na Západě

Propojování médií s byznysem a politikou: Místo CNN nadvláda MBP v době stále se zmenšující role státu

Nikdo neví, co bude dál, dva pokusy: Evropská charta svobody médií a Marshallův plán na záchranu prestižních médií v USA

CV: **Karel Hviždala**, nar. 16.8. 1941 v Praze, novinář a spisovatel. Studoval strojařinu a později politické vědy a němčinu. V šedesátých letech pracoval v Mladém svůtě, po normalizaci v nakladatelství Albatros, od roku 1978 do roku 1990 v exilu v SRN, kde spolupracoval s RFE, Deutschlandfunkem, BBC a psal rozhlasové hry. Od roku 1990 šéfreportérem a předsedou představenstva společnosti MAFRA, která vydává MF Dnes, v letech 1994 - 1999 spoluzakladatel a spoluvydavatel newsmagazínu Týden. Nyní ve svobodném povolání. Vydal přes dvacet knih rozhovorů, mj. České rozhovory ve světě, Dialogy, Dálkový výslech a Prosím stručně s Václavem Havlem /přeloženo do více než dvaceti jazyků /, Myslet zeleň světa s Václavem Bělohradským, Když umřít, tak v Jeruzalémě. Červená kráva a Sedm slov s rabínem Karolem Efraimem Sidonem, Knížecí život s Karlem Schwarzenbergem či Rozhovory na přelomu tisíciletí atd., pět próz m.j. Fialoví ježci, Raroh, přes dvacet rozhlasových her a čtyři knihy o médiích: Moc a nemoc médií, Jak myslet média, Retaurování slov a Interviewer aneb restaurování kontextů. Kromě jiných cen v zahraničí i doma obdržel v roce 2008 cenu Ferdinanda Peroutky a v roce 2010 cenu Rudolfa Medka.

Jan Urban

Otázka: *O médiích se říká, že vedle moci výkonné, zákonodárné a soudní představují čtvrtý element demokratické společnosti. Privatizaci a komercializaci médií spjatou s rostoucí monopolizací na jedné straně a zasahování politiků do veřejnoprávních médií na straně druhé je proto třeba považovat za oslabování demokratického systému. Jak se můžeme těmto trendům bránit?*

Adam Javůrek

Otázka: *Sociální sítě, masové používání mobilních telefonů pro služby na síti, blogy a webové stránky jsou nedávnými fenomény, které se rychle rozšířily v globálním měřítku a pro nejmladší generace se staly samozřejmostí. Nakolik přispívají k vytváření nových druhů komunikace, nových společenství a nového pojetí identity, nakolik je jejich povaha jiná než tradiční podoby těchto konceptů?*

Lukáš Gruber

Otázka:

Jakou roli hrají licence v oblasti přístupu k informacím?

V jakých oblastech se konkrétně využívají?

Jaký je stav jejich implementace a využívání v České republice?

Teze: Veřejné licence v dnešním věku neustálého generování online obsahu představují nový model pro jeho legitimní sdílení a zároveň slouží jako odrazový bod pro zvyšování lidské kreativity. Licence Creative Commons jsou celosvětově populárním typem veřejných licencí, jejichž rozsah aplikace začíná od běžného elektronického publikování a končí alternativními modely distribuce autorských děl. V nedávné době zavítaly CC licence i do České republiky.

CV: Lukáš Gruber vystudoval magisterské studium na Ústavu informačních studií a knihovnictví (ÚISK). V současné době pracuje v Národní knihovně České republiky pro projekt archivace webu WebArchiv. Je členem pracovní skupiny na vytvoření české verze licence Creative Commons.

CESTY K ZACHOVÁNÍ LIDSKÉ DŮSTOJNOSTI

Na velké výzvy současnosti, například na mezinárodní konflikty mezi různými civilizačními okruhy, je možné odpovědět příběhem založeným na globálním vědomí a univerzálně srozumitelných principech, jež se objevují v projektech a aktivitách zástupců různých oborů včetně práva, teologie, psychologie a umění.

Klíčové pojmy: globální identita, globální etický kodex, tolerance, koexistence, empatie.

Moderátor: **Tomáš Halík**

CV: Prof. PhDr. **Tomáš Halík**, Th.D. (1948) přednáší filozofii a sociologii náboženství na Univerzitě Karlově, a je od r. 1990 prezidentem České křesťanské akademie a farářem Akademické farnosti Praha, věnuje se rovněž mezináboženskému dialogu. Za komunistického režimu působil v náboženském a kulturním disentu, v r. 1978 byl tajně vysvěcen na katolického kněze. Po r. 1989 podnikl přednáškové a studijní cesty do všech 6 kontinentů, byl hostujícím profesorem mj.na univerzitách v Oxfordu, Cambridge a Harvardu. Jeho knihy vycházejí rovněž v angličtině, němčině, polštině, italštině, španělštině, maďarštině, ukrajinštině a slovinštině, chystá se vydání i v čínštině. Papež Jan Pavel II. ho jmenoval poradcem Papežské rady pro dialog s nevěřícími (1990), Benedikt XVI. čestným papežským prelátem (2008). Je členem Evropské akademie věd a umění a řady dalších institucí, obdržel řadu literárních i jiných cen doma i v zahraničí, včetně Ceny R. Guardianiho (2010).

Ivan Klinec

Otázka: *Ako môže inkorporovanie etiky ako dominantného a určujúceho faktoru budúceho ekonomického systému prispieť k prekonaniu súčasnej globálnej krízy?*

Teze: Ľudstvo prechádza procesom civilizačnej transformácie. Súčasná globálna kríza je spojená s rozpadom viac ako 200 rokov trvajúceho industriálneho systému. Východiskom z tejto krízy je prechod ľudstva na trajektóriu vedomej evolúcie, ktorá znamená vedomé inkorporovanie etiky ako dominantného a určujúceho faktoru budúceho ekonomického systému, ktorý sa bude vytvárať najbližších 20 rokov. Etická trhová ekonomika by sa mala stať dominantným ekonomickým systémom vytvárajúcej sa globálnej civilizácie.

CV: Ivan Klinec - Narodil sa v roku 1961. V rokoch 1986 až 1989 pracoval na Ekonomickom ústave SAV v Kabinete pre súhrnnú prognózu do roku 2010. V rokoch 1989 až 2009 na Prognostickom ústave SAV. Od roku 2009 na Ekonomickom ústave SAV v oddelení Metodológia výskumu budúcnosti a strategické vyhodnocovanie. V rokoch 1993 až 1999 vykonával funkciu tajomníka Futurologickej spoločnosti na Slovensku. Od roku 1999 je predsedom tejto spoločnosti. Je prvým podpredsedom Občanskej futurologickej spoločnosti, Praha. Je tiež členom predsedníctva Slovenskej asociácie pre Rímsky klub. Od roku 2000 je členom World Future Society. Je členom World Transhumanist Association – Humanity+. Od roku 1997 sa zúčastňuje na najväčšom futurologickom projekte sveta The Millennium Project. Pôsobil ako člen plánovacieho výboru tohto projektu a v súčasnej dobe ako spoluvedúci (co-chair) stredo európskeho uzlu (Central-European Node) tohto projektu. Je autorom alebo spoluautorom viacerých kníh ako Na prahu civilizácie Tretej vlny – Futurologické reflexie 1991-

2002. Zaoberá sa futurologiou, civilizačnou transformáciou, informačnou spoločnosťou, paradigmatickým posunom, transhumanizmom a ďalšími témami.

Šimon Pánek

Otázka: *Název humanitárnej organizácie Človek v tísni vyjadruje humanitárny étos, ktorý prispieva k vytváraniu globálneho etického kodexu. Spoločnosť Človek v tísni realizuje humanitárnu pomoc, dlhodobé rozvojové projekty a podporuje snahu o demokratizáciu a dodržiavanie ľudských práv.*

Philip Zimbardo

Otázka: *Nadácia Philipa Zimbarda rozvíja inovatívne programy, opierajúce sa o výsledky mnohaletého vedeckého výskumu. Nabíza programy a metodológie, ktoré sa uplatňujú v edukatívnych a humanitárnych aktivitách v USA, ktoré by však mohli byť užitočné i pre iniciatívy v ČR.*